

ओन् स पुत्तानजनयत् तदा भरतसत्तम । अन्यः करणहीनत्वाच्चैव राजा पिता तव ।
 राजा तु पाण्डुरभवन्महात्मा लोकविश्रुतः । स राजा तस्य ते पुत्ताः पितुर्दायाद्यहारिणः ।
 मा तात कलहं कार्षीराज्यस्यार्द्धं प्रदीयतां । मयि जीवति राज्यं कः संप्राप्तासेत् पुमानिह ।
 माऽवमंस्यावचो मच्छं शनमिच्छामि वः सदा । न विशेषोऽस्ति मे पुत्र त्वयि तेषु च पार्थिव ।
 मतमेतत् पितुस्तुभ्यं गान्धार्या विदुरस्य च । श्रोतव्यं खलु वृद्धानां माऽभिप्रेक्षीवचो मम ।
 माश्रयिष्यसि मा सर्वमात्मानं पृथिवीं तथा ।

५०००

इति श्रीमहाभारते उद्योगपर्वणि भगवद्गीतापर्वणि भगवदाक्षे षट्चत्वारिंशदधिकशततमोऽध्यायः ॥ १४६ ॥

॥ वासुदेव उवाच ॥ भीष्मेणेके ततो द्रोणो दुर्योधनमभाषत । मध्ये नृपाणां भद्रं वचनं वचनचमः ।

॥ द्रोण उवाच ॥ प्रातोपः शान्तनुस्तात कुलस्यार्थं यथा स्थितः । यथा देवव्रतो भीष्मः कुलस्यार्थं स्थितोऽभवत् ।

तथा पाण्डुर्नरपतिः सत्यसन्धो जितेन्द्रियः । राजा कुरुणां धर्मात्मा सुव्रतः सुप्रसाहितः ।

ज्येष्ठाय राज्यमददद्भृतराष्ट्राय धीमते । यवोयमे तथा च ते कुरुणां वंशवर्द्धनः ।

५००५

ततः सिंहासने राजन् स्थापयित्वैनमच्युतं । वनं जगाम कौरव्यो भार्याभ्यां सहितो नृपः ।

नीचैः स्थित्वा तु विदुर उपासो स्म विनोतवत् । प्रेष्यवत् पुरुषव्याघ्रो बालयजनमुत्क्षिपन् ।

ततः सर्व्याः प्रजास्तात धृतराष्ट्रं जनेश्वरं । श्रमपद्यन्त विधिवत् यथा पाण्डुं जनाधिपं ।

विस्मज्य धृतराष्ट्राय राज्यं स विदुराय च । चक्षार पृथिवीं पाण्डुः सर्व्या परपुरञ्चयः ।

कोषसम्बलने दाने श्रुत्यानाञ्चान्वेक्षणे । भरणे चैव सर्वस्य विदुरः सत्यसङ्गरः ।

५०१०

शन्धिवियहसंयुक्तो राज्ञः संवाचनक्रियाः । अवैद्यत महातेजा भीष्मः परपुरञ्चयः ।

सिंहासनस्थो नृपतिर्धृतराष्ट्रो महाबलः । श्रान्ताश्रमानः सततं विदुरेण महात्मना ।

कथं तस्य कुले जातः कुलभेदं व्यवस्थि । सम्भूय भ्रातृभिः सार्द्धं भुङ्क्ते भोगान् जनाधिप ।

अवीम्यहस्य कार्पण्यान् नार्थहेतोः कथञ्च न । भीष्मेण दत्तमिच्छामि न त्वया राजसत्तम ।

नाहं त्वत्तोऽभिकाङ्क्षिष्ये वृत्त्युपायं जनाधिप । यतो भीष्मस्ततो द्रोणो यद्भीष्मस्त्वाह तत्कुरु ।

५०१५

दीयतां पाण्डुपुत्रेभ्यो राज्यार्द्धमरिकर्षण । सममाचार्यकं तात तव तेषाञ्च मे सदा ।

अश्रुत्यामा यथा मच्छं तथा श्वेतहयो मम । वज्रना किं प्रलापेन यतो धर्मस्ततो जयः ।

॥ वासुदेव उवाच ॥ एवमुक्ते महाराज द्रोणेनामिततेजसा । व्याजहार ततो वाक्यं विदुरः सत्यसङ्गरः ।

पितुर्वदनमन्वीक्ष्य परिहृत्य च धर्मवित् ।

॥ विदुर उवाच ॥ देवव्रत निबोधेदं वचनं मम भाषतः । प्रनष्टः कौरवो वंशस्तथा यत् पुनरुद्धृतः ।

५०२०

तन्मे विलपमानस्य वचनं समुपेक्षसे । कोऽयं दुर्योधनो नाम कुलेऽस्मिन् कुलपांसनः ।

तस्य लोभाभिभूतस्य मतिं समनुवर्तसे । अनार्यस्याकृतज्ञस्य लोभेन हतचेतसः ।

अतिक्रामति यः शास्त्रं पितुर्द्वैतार्थदर्शिनः । एते नश्यन्ति कुरवो दुर्योधनकृतेन वै ।

यथा ते न प्रणश्येयुर्महाराज तथा कुरु । माञ्चैव धृतराष्ट्रञ्च सर्वमेव महीपते ।